

„Застава“ налази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 2 кр. 98 пот. на четврт године 8 круна 75 пот.
 За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 3 круне, за целу годину 4 круне, а за стран. земље годишње 6 круна 50 пот.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДВОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића Администрација „Заставе“ налази се у кући, где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22. Довиси шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Министар Апоњи о положају.

Већ је 25 година како је гроф Апоњи посланик у Јасберезу. Тај су дан тамо свечано прославили.

Политички кругови очекивали су веома радосно тај дан. Знали су, да ће гроф Апоњи говорити тога дана. Хтели су из његових уста да чују, има ли што ново, па и то, како он схваћа ово што се данас догађа.

Мишљења о данашњем положају веома су равна, а сам положај изгледа доста неодређен и сумљив.

Са Апоњијем су били државни секретари скоро свију министарства, били су многи посланици независне странке, били су посланици пучке и уставне странке.

Говор грофа Апоњија био је леп, вешт, округло, као и сви његови говори. Али ко се надао да ће он решити загонетку и рећи што ново, преварио се. Гроф Апоњи је мало што рекао што нису већ толико њих пре њега казали само је то рекао можда мало лепше.

Па има ипак неколико ствари, које вреди забележити. Прво и прво скоро цео Апоњијев говор од почетка до краја није ништа друго него — одбрана. Што год каже, то говори у одбрану. Он брани нашу владу, брани њену политику, тражи за њу поверење и позива на истрајност, што је гроф Апоњи толико о томе говорио, то је знак, да му је била невоља, да о том говори. А то би значило, да у независној страници нису толико задовољни са данашњим стањем, управ да су мање задовољни но што се можда и мисли у ширим круговима.

Важно је и оно, што је гроф Апоњи прећутао. Почиву преговори између Угарске и Аустрије о ђумручким и финансијским питањима. Тешки преговори. И једна и друга влада изјављивале су, да нити могу, нити смеју, нити ће икад поустити. Гроф Апоњи није говорио о том. Значи, да је ствар много тежа, но да је хтео да прети, или да би смео да удари у ма и најмање попуштање.

Говор грофа Апоњија пун је са обећањима, да ће све бити на националној, да-

кле мађарској основи. И то би био доказ, да у Бечу не стоје добро ствари. Те кад тамо, извукоше чинију, онда дај да грицкамо своје рођено тело, народности.

Па ипак има једно место у говору грофа Апоњија, које показује, да ће од тога бити слабе вајде. Он рече реч по реч ово: Ја треба да ширим (као министар просвете) мађарско домљубље, мађарску просвету у школама и ја ћу то чинити свом снагом. Али знам да тиме вршим увалудан посао. Оне државне установе, којих је утицај јачи и од школе, оне ће терати у лаж оно што буде школа проповедала, оне ће проузроковати, да ће извеврати оно, што школа буде постављала... Овде мисли гроф Апоњи без сумње у првом реду немачку команду у војсци. Има и других уврока због којих ће бити рад грофа Апоњија као министра просвете увалудан, Сизифов посао. Па зашто он ради те увалудне послове, који изазивају само незадовољство држављана? Зато, јер је то политичка мода, коју проповеда Банфи, а за којом мора да иде и гроф Апоњи. Хоће да су лепши, па стежу рођено тело у мидере и принцете. Хоће да стиње и убогаље струе, а не мисле да ће цело тело због тог страдати.

О томе, како ће изгледати нов закон о изборном праву, није говорио гроф Апоњи, осим да ће бити и мора бити у националном мађарском правцу.

На крају је говорио гроф Апоњи и о даљој будућности. Па је изнео, да ће и у тој даљој будућности бити потребно, да се одржи у склопу данашња коалиција. Јер каква су времена у изгледу, „та коалиција пружа већу сигурност, него и најјача независна странка...“

Дакле и кад се сврши привремени рад и кад се „осигура устав“, и онда зар да остане коалиција. И онда зар да је боља што већа гомида, него јака независна странка. Ама коалиција неће извести никад не завесна начела.

Овај завршетак грофа Апоњија стоји донекле у противности са целим његовим говором. Та он у току говора свога неколико пута уверава, да независна странка није ваборавила своја начела и неће их

вапустити, она их је само за кратко време одложила. Па шта ће онда коалиција и кад је реч о даљој будућности? Шта ће савез са људима, који хоће и даље савез са — Аустријом.

Ова би се загонетка могла решити на више начина. Но понајпре ће бити да гроф Апоњи види у тавним бојама не само ту даљу будућност, него и најближу будућност. Зато ето кади толико коалицији. Иначе би му се морало добацити: „Ти обеси и за дљња времена твоје најновије начело о клин“.

Нови Сад, 28. августа.

Краљ неће у Далмацију. Јављају из Беча: Краљ је још у Ишлу навебао, те се решио да не иде у Далмацију на велике војне вежбе! Краљ неће ићи да не би дошао у положај да поново навебе, јер његово стање здравља није неповољно. Краља ће заменити престолонаследник Фрања Фердинад, а програм ће се тачно извести, као што је утаначен. Други бројав јавља: Краљ има кајавицу. Добио ју је у Ишлу, од оно доба је излечена, сад се опет вратила. Стање здравља није ни мало опасно, али су леџници ипак световали краљу да не иде у Далмацију.

Из првог полузваничног извештаја излази, (кад се програм ни у чем неће мењати) да ће престолонаследник као заступник краља ићи и у Требиње. Но с друге стране, држе да ће и тај пут изостати, поглавито с тога, што се Турска спрема, да ма којим дипломатским начином докаже, да је она суверен у Босни и Херцеговини.

Сарајево. 23. августа.

„Српска Ријеч“ пише: У Сплету одржавана српска народна скупштина упутила је градским заступницима у Мостару г. г. Мујаги Комадини и Пери Шантићу телеграм оваке садржине: „Српска народна скупштина као лоборница принципа: „Балкан балканским народима“, с одушевљем поздравља најновији закључак мостарског градског већа.“ Председник др.

ПОДЛИСТАК.

ОН И ЊЕГОВА ВУНДА.

Догађај из учитељског живота.

Бива по некад, да се разговор у друштву часом преврне на једну страну, на један предмет.

Једном приликом, а било нас је у друштву и мушких и женских, повели смо реч о томе, ко је страшиљив а ко није, па је сваки морао редом причати по какав страхан догађај из свог живота, како се уплашио или како се није уплашио.

Једна је женска причала, како се уплашила од миша, па хтела да умре од страха; друга једна, како је пала у несвест кад је нашла жабу под креветом; опет једна, трећа, причала је и највећом обављности доказивала, да је савим била умрла од велика страха, кад ју је једно псето „хтело“ да уједе, али је после опет оживела. Мушки на против махом се хвалили и величали, како су овда и онда били на страшну месту, али се ни у најодсуднијем тренутку нису уплашили, него су остали присебни и хладнокрвни.

Разуме се, да је било доста смејања и зајдања, те се сваки час могло чути: ах, ах, одвади брате! или: ох, ох, ократи селел јер су по неке приче и сувише слободно биле сми-

шљене. Али опет нико није јавно посумњао у њих. Таково је расположење било, да и сам чика Нова Радонић из Мола да је био међу нама; тек ако би онако на свој начин изабацио: „Господо, мени се чини ви гривете месец“. Но али на чика Нову не би се нико расудио.

Тако ми. Али кад је ред дошао на једног старог учитеља, приповедео нам је из свог учитељског живота овај озбиљан случај.

Једне хладне ветровите ноћи — приповеда он — на измаку зиме 1872. године, враћао сам се железницом од Темшваре к Сегедину. На једној станици пред Сегедином ваљало ми је сићи с воза, и како се нисам у напред побринуо да ме кола на станици дочевају то сам морао пешке ићи у село.

Ноћ је била хладна и мрачна. По небу се повлачили густе црни облаци, а уз то је ветар на све мехове дувао. Село истина није било удаљено од станице, једва три стотине метара али да се до села дђе, мора се лутати по помрчини, мора се отпор давати оној халовитој ветрини и морају се многе барице газити, којих се од прошле зиме свуд по путу налазило.

Кад сам дакле све те „лепе ствари“ узео у рачун, онда није чудо што сам био зलोљан, и што се ни најмање нисам радовао да моме путу буде крај.

Кад је воз ушао у станицу, било је превалило полак ноћи. Ја скочим доле, па без пре-

мишљања упаднем у густу помрчину грабећи да што пре изађем на колски пут. Али већ после неколико корака осетим да нисам сам, у мраку. Некако живо створење ишло је замном, чуо сам му кораке.

Окренем се, и колико сам већма могао напрегнем очи, те на своје велико запрепашћење распознам у мраку неку страшну прилику, која је журно грабила да ме стигне. Разиграна моја машта, а увећана оном непробојном копреном дубоке ноћи беше створила у мојим очима неко страшно чудовиште, које — узгред буди речено — није имало никаква одређена човечја облика; чудовиште, какво се само у поноћне доба, а на тако густу и усамљену месту може створити. Кожа ми се од страха најези, а хладна струја као ледена варица пројурри кроз мене од главе до пете. Почех дрхтати.

Никад се дотле нисам тако јако престравио. Ноге ми дошле краће него иначе, па не могу да корачам, а растојање међу нама најалост бивало је све мање, и хаветиња ми је очевидно претила, да ме сваки час стигне и — ах! можда пождере. Од муке почео сам читати неку молитву, али је нисам свршио, него се очајно станем вртити и овако шаптати: „Господо Боже! ако ми се већ мора мрети, не дај да ме ово чудовиште много мучи и раскомадава, него му рашири уста нек ме уједаред овако целога прогута, биће о мање муке и болова.“

Марић. — Градски заступници Мујага Комадина и Пиро Шантић одговорила су брвојавно овако: „Свесрдно захваљујемо на пажњи, чинили смо своју дужност“.

Нашем листу стигло је до сада много изјава како од стране Срба православних, тако и од браће муслимана, у којима се изражава солидарност и одобрава заклау чак градског заступства у Мостару. Ми ове изјаве нисмо износили на јавност, јер нам није потребно. Ми смо већ до сада стекли потпуно уверење, да је на уста мостарског градског већа проговорно цели православни и муслимански народ Босне и Херцеговине, као и добар део католика, који нису опијени Франковштином и заведени језуитском поповштином.

Копутовачки лист „Мађарорсаг“, спомињући укинута одлуку загребачког градског заступства у ствари присаједињења наше домовине Хрватској, вели да је исто заступство тиме хтело преко ноћи прикључити Хрватској Босну, па вели да нико не може пружити руку за Босном, док она није престала бити султанова својина, а кад ово власништво престане, тек онда ће се моћи говорити о припадности Босне и Херцеговине. А коме ће припасти Босна, вели даље исти мађарски лист, о томе има одлучити сама Босна својим условом и одлуком својих изабраних заступника, и завршује, да се Босна и Херцеговина, не могу преко ноћи никоме прикључи. У истом смислу пишу и други независни пештански листови.

Нашим закономашама и градским оцима.

За мало дана пружа вам се прилика, да у Требињу поздравите аустријског и угарског владара, коме је берлински конгрес повјерио привремено нашу отаџбину. Иако вас народ у Требиње не шаље, ипак омладина као најискреније и највјерније огледало народног живота и мишљења жели да и том високом госту, као и сваком другом, ваш поздрав по обичају потпуно одговори оној гостољубивости, којом се наше племе од памтљивека одликује. Не обзирате се при томе што за 28 година новог живота не окуси смо никакве среће ни напретка. Не гледајте што је народу већ догорело до ноката. Нека вас не ометају ни они гласови да се та висока посјета чини без знања суверена, Његовог Величанства султана Абдул Хамида Хана II, јер за такве евентуалне погрешке одговарају и високој порти и европском јавном непристрасном мишљењу, они који их чине. Ви чините, како вам народни образ и понос вахтијева. Но нипошто не говорите у име народа! За то нисте овлаштени, јер вас само шаље политичка власт. Чувајте се, да се и некотице не огријешите о слободу и независност земље, јер изјавама

Збогом, бели свете! збогом младости моја! збогом... природне науке, што лажете људе да нема ноћних хаветиња, вештица, гвонденуба...

Али како изненађење!

Чујте само, али се не смејте.

Место уображеног страшила и ноћне хаветиње, створи се иза мојих леђа човек, баш прави човек у дугачкој бунди, и задихано вишну: — Лакше, човече! Буд јурите тако, не могу да вас стигнем.

Ја станем и одахнем, а прва мисао била ми је: хвала ти, Боже, кад сам остао жив!

Орде ми је још и сад нагло вуцало, али сам брзо почео к себи долазити...

Овде је стари учитељ хтео свршити своју причу, али ми навалисмо на њега да нам каже шта је даље било, и је ли дознао ко је био онај човек у — бунди. Те кад му не поможе све његово отресање и изговарање, продужи он овако:

Занста вам кажем, да ово што ћу вам даље причати, нема за вас никакве дражи, јер је то ствар ђавиљна, а како видим, ви сте више расположени за лаврдију него за паметан разговор. Али кад баш хоћете, а ви чујте.

Човек у бунди тешко је корачао и сваки се час поводио од ветра, час десно час лево. Стиже до мене и ми поћосмо ћутећи напред. Но после кратка хода стаде и од умора једва проговори:

— Ја овако не могу даље, смета ми ова

среће и благостања чињена је до сада у сличним прикама јавна обмана, а изразима лојности и поданичке вјерности причана је неистина и повређивано законито суверенство на рачун невиног народа.

Овом приликом будите слободни и искрени. Немојте се више држати оне „mundus vult decipi, ergo decipiatur“.

Тако хоће народ — тако хоће народна уједињена омладина и муслиманска и православна из све Босне и Херцеговине.

У Бечу, 25. августа 1906

Симо Браковић

Мишарска прослава.

У петак по подне тачно у три часа престолонаследник Ђорђе са целом својом свитом и магом гостију и грађана дошао је у цркву на вечерње, које је служио епископ Сергије са три протојереја и два ђакона.

Како пише „Политика“, одмах после вечерња сви присутни са престолонаследником на челу отишли су на гроб поп Луке, који се налази у самој црквеној порти. Потомци поп Луке били су ту сви такође.

Пошто је гроб преливен, један ђак основне школе декламовао је песму о поп Луки.

Престолонаследник је разгледао летњиковац Куртовића одушевљено поздрављен од све школске омладине, која је ту била окупљена. За тим су почеле песме и декламације: ђаци основних школа певали су „Орао кликће“, а три ђачића играла су један триолог, у којем се Шумадинац, Босанац и Маћедонац заклињу један другом, да ће остварити српску народну мисао.

По том је свима окупљеним ђацима г. професор Тодор Радивојевић, држао предавање о мишарској битци. Он је најпре изложио несносно стање српског народа под Турцима, узроке устанка, прве битке и прве успехе. Прелазећи за тим на саму мишарску битку, говорник је укратко испричао њен ток и значај по развитаке српске борбе за ослобођење. Свој говор је завршио апелом на српске матере да своју децу васпитају у националном духу, апелом на децу да буду увек добри Срби и апелом на престолонаследника, да као праунук врховног војводе увек буде спреман да ради на уједињењу целога Српства.

После тога престолонаследник се вратио у Шабац, у чијем је позоришту, за то време поново представљан „Мишар“, искључиво за народ...

У суботу у 7 часова и 40 минута престолонаследник је колима отишао на мишарско поље праћен свитом и многобројним народом. Света је већ било толико на окупу, да се једва могло прићи споменику. Одмах по престолонаследниковом дола-

тешка бунда. Него — рече — ко сте да сте, драги брате, видим да сте млађи од мене, па учините роду глас и понесите ми ову бунду тамо до села. Молим вас, будите тако добри.

Он је тако лепо, тако понизно говорио, да ми је срамота било рећи да нећу.

Узнем дакле од њега бунду, али је немарно пребацам преко рамена, па чисто увређен овим понижењем поћем даље, час пред њим час за њим, како ми је кад ветар прописивао. Нит' је он мене што питао, нит' сам ја налазио за вредно улупњати се с њиме у какав разговор. Имао сам дакле времена да у себи овако размислим:

Овај је човек сувише дрзак према мени, само не знам ко је он. Па ко је? За цело какав агент или трговачки путник. Истина, често и лепо говори српски, али то многи прописвети знају, највише пак Чавути. Јест, баш је Чавутин, сад сам се сетио, јер они су тако дрски и насртљиви, као овај овде. А ја? дипломатан српски народни учитељ из сомборске препаандије нашао сам се услужан да једну чивутску бунду теглим по овој ветрини и помрчини, дочим он није нашао за вредно ни да ми се прикаже. Срећом била је помрчина, па тако мој сапутник није могао дознати шта се у мени кучало. Сваки час ми долазило да му вратим бунду и да му се захвалим на досадној почаст, али сам се сваки пут предомислио.

ску владика Сергије са 14 свештеника отпочео је помен погинулим јунацима, а за тим је држао један патриотски говор и позвао све присутне, да пољубе ту свету земљу, натопљену крвљу српских јунака.

Престолонаследник Ђорђе и цео народ клече тада и целива земљу. Изгледало је као да се цео српски народ моли Богу за покој душе палих витезова и за будућност српског народа.

После тога четири члана управног одбора дринског „Крла јачача кнез Михаило“ открише споменик, а г. Сзва Илић народни посланик кратким, лепим говором предаде споменик народу на чување.

Престолонаследник Ђорђе поео се по том на нарочито спремноу трибину; а за то време полагани су на споменик венци. Венаца толико има, да их апсолутно није могуће навести све редом.

Сам споменик врло је прост, али врло леп. То је један округло стуб од камена, намештен на квадратно постоље, а на врху његовом стоји орао, окренут Босни и једном делу Срема. Споменик је израђен у Шапцу, а камен је из подринског мајдана Рудаља. Цео споменик висок је 6 и по метара. Око ограде од споменика, на четири угла, престолонаследник је својеручно засадио четири јеле.

Кад је полагање венаца свршено, престолонаследник Ђорђе са свитом и народом отишао је у Шабац, где је одмах потом отворио окружну ванатлијску изложбу која је смештена у једном нарочитом павиљону до кафане „Париза“ и жавинарску изложбу. Тиме је најглавниј део Мишарске прославе завршен.

Изјава.

Бос. Грађанина, 25. августа 1906. год.

Приликом пролаза г. министра барона Бурјана кроз наше мјесто, предао сам молбу, у којој сам као парох села Брезика Ламиваца, молио, да би се парница, коју су тежаци поменутог села повели прије три године за откуп од прекупника њихова земљишта што прије свршила, јер:

1) прекупници — неколико чиновника босанско-херцеговачке управе, — по смрти бившега њиховог спадације, неким тајанственим начином прекупили су их а против права првокупа, које тежацима као њетовима припада;

2) парница, коју су њетови повели за свој откуп отеже се, од чега имају штету само тежаци, који поред дангубе и трошкова, морају давати непрестано својим прекупницима годишњи хаз (принос) од земље, на коју им још законским путем није признато право првокупа;

3) умољава се, да висока земаљска влада сними терет, којим су прекупници неправедно оптеретили земљу, због чега није могуће доћи до новчаног зајма, те да исти и морално и материјално притече у помоћ овом сиромашном

Тек кад се кроз помрчину помолише прве куће, рећи ће он:

— Јесте ли ви одавде, брате, из овога села?

— И јесам и нисам, — одговорим ја немарно, па наставим: — Нисам овде рођен, али сад овде живим, овде сам од недавно постао српским учитељем.

— Где! — узвикну он, па стаде очевидно да се одмори од нагла хода. Затим настави: — Али, како ми се чини, ви нисте Ђ. Г., кога ја познајем.

— Нисам, — рекох ја изненађено, па онда у себи продужим: — Дакле он познаје Ђ. Г., али ко је он кад су му познате одавашње прилике? Ко је он? питао сам се непрестано, али се нисам могао домислити. Па ипак, где! има нешто, што ми није сасвим непознато. Рекао бих да сам тај глас већ слушао некад, негде, само не знам где. Па да бих се уверио о важности свога слуха, продужим разговор:

— Да. Ја нисам Ђ. Г., али га добро познајем, ми смо заједно били у учитељској школи у Сомбору. Ја сам прошле јесени овамо дошао на његово место.

Мислим да је мој непознати сапутник после тога нешто говорио, али шта, то ни данас не знам. Већ при првим речма његовим пуће ми пред очима и ја га познадох. Та то је Он, — рекох у себи, — познајем га по гласу ма да му лица не видим. Јесте, то је Он, — продужавао сам са свом извесности. Па онда с нај-

народу, како би се ослободио кметовања, тог у мртвом смислу ријечи ропског стања.

Ето ради чега сам се »врзао« оно јутро 19. о. м., вако рече дописник у свом »патриотичном чланку у 173. бр. »Заставе«.

С тога Вас поштовани г. Уреднице молим да у Вашем цијењеном листу изнесете ово неколико редака, које написах да се види колико приличи овом мом поступку сумња, шта ли, — којом се дописник поменутог чланка хтједо послужити у својим незнам каквим напјерама.

Остајем унапријед захваљан са српским по здравом.

Душан Суботић
српски свештеник.

Вести из места и са стране

Позив на претплату. 1. септембра

отварамо нову месечну претплату на „Заставу“. Цена је на месец дана 2 круне 40 пот. Уједно учтиво умољавамо наше пошт. претплатнике којима крајем августа истиче претплата, да изволе исту за време, за месец септембар обновити, како не би у шилањ у листа до прекидања дошло.

Школски савет

је имао седницу 6. и 7. септембра. Учињени су ови расподјаји у питању наставника:

1. Потврђени су избори наставника и наставница: Маре Максимовића за наставницу за математику и физику на вишој девојачкој школи панчевачкој Р. Стојичића за исте предмете на вишој девојачкој школи сомборској, Јулијане Максимовића, за женски ручни рад на вишој девојачкој школи сомборској, Јованке Дамјановићеве за исте предмете на вишој девојачкој школи панчевачкој.

2. Пристављени су до краја школске 1906/7. године: Васа Стајаћ за српски језик и сродне предмете на учитељској школи сомборској. Ненад Вукићевић за мађарски језик на учитељској школи сомборској. Мирко Балубић за катихету на мушкој учитељској школи сомборској.

3. Мита Калић професор учитељске школе сомборске ставља се у мир почетком 1. октобра о. г.

Радост у Прилипу.

Из Прилипа пишу „Цариградском Гласнику“ ово: „Прилип имао је данас једну велику свечаност. Први пут је одслужена служба у параклису на метоху нашега манастира Хилендара, по одобрењу турских власти и у присуству представника прилипскога кајмакама.

У Прилипу постоји Хилендарски метох, и царске власти су признале право манастира Хилендара да има метоха у Прилипу, да се у његовој богомољи служи служба божја и право побожног света да може служби присуствовати. Србима у Прилипу то је добро дошло; и кад су чули да могу ићи у ту богомољу, они су похитали и искрено се помолили Богу. А и како не би? Узалуд су они годинама тражили од патријаршије да им допусти службу у па-

већим поштовањем станем намицати бунду, која ми у ходу беше одвисила с рамена.

— Али, човече, ви ми не одговорате! Куд сте се замислили? — рече, па опет стаде.

— Ах, имајте опростити... доста сам се нешто замислио, муцао сам ја збуњено.

— Аво смем питати, господине учо, што сте то тако крупно премишљали?

— Шта сам премишљао? Е, па да вам истину кажем: баш сам о томе мислио, од куд ви у овим нашим крајевима, па још по овој бурној ноћи!

— Хо, хо, — узвикну странац: — то ће рећи, да ме познајете... али не, биће да се ви варате.

У тај смо мах стигли пред српску цркву, и он рече:

— Овде ћемо се растати. Дајте ми ту бунду, и хвала вам по сто пута...

— Бунду?!

Кад то рече, учини ми се да иште једно око да ми ископа. Да му дам бунду, коју бих ја — пошто знам чија је — на крај света носио.

— Не, никако — одговорим ја кратко: — ја ћу је носити до куће, и онако сад нисмо далеко.

— Јесте л' чули, млади човече ово ми постаје све занимљивије; није доста што кажете да сте ме познали, него хоћете да знате и код

праклису на словенском језику. Она их је упућивала на грчку цркву. Она није хтела да чује ни за право манастира Хилендара. Власт ја на то проучила ствар, и кад је видела да су у питању права манастира Хилендара, она је показала да умо да попусти ове, те је сад издајући ово одобрење, дала на знање патријаршији да су и права манастира Хилендара исто тако јака као и она патријаршије. Ово је добар наук.

Перо моје није у стању да опише радост Срба Прилипчана кад су угледали пречасног оца архимандрита г. Гугушевића, и старога српскога Прилипског свештеника г. Алексу Кочовића, обучене у свечано црвено одело. Свима је њима позната жеља њихова старог свештеника Кочовића да не умре док у Прилипу на божјој служби не узвикне: „Благодено царство твоје!“ Њему је сада преко 80 година и ево, данас је дочекао да одслужи службу у храму господњем. Како је његова молитва морала бити искрена и топла: захвалности! Света на благодарењу било је пуно и у свачијем се ову сијала сува радоснице.“

Избор мохачког проте.

Јављају нам из Мохача да је сављен избор мохачког проте и изабран је Јован Бешлић са 79 гласова. Још пре гласања поднет је изборној скупштини писмен протест на матрополијски црквени савет али су га тобоже одбили што нема дописа на скупштину па нек се својим другим путем наслову достави; али за то су ипак морали у изборни записник завести да постоји протест. Сад очекујемо да виша власт праведно реши.

Читуља.

У једном од вечерњих бројева „Заставе“ допели смо брзојавну вест, да је у Градишци умро војнички генерал барон Апел, који и нашем свету познат и: ратова са Италијом и Пруском, а нарочито као шеф земаљске владе у Босни и Херцеговини. Тад је о њему писано доста. Као војник поштовао је вољу владара свога и претпостављених и извршивао је. 1844. године у својој 18 години постао је био већ потпоручник. 1848. и 1849. храбро се борно у Италији. Исто тако и 1851. где је одлакован орденом „Марије Терезије“. У битци код Солферина изгубио је лево око, те је од то доба увек носио преко њега црни превез. У аустријско-пруском рату био је бригадир, где се такође показао храбрим и од то доба брзо је напредовао у чину. 1882. је као коњички генерал именован за војног управитеља Босне и Херцеговине. 1903. повукао се потпуно у мир, а пре неки дан је умро у Градишци.

Како краду на селу.

Пишу нам из Шашинаца: У селу Шашинаца постоји српска кућа Маленковића који добро стоји. Из те куће школован је један члан и свршио је филозофске науке, па је намештен као професор, у Госпићу. Но он је молио владу за премештај и тако он у Шашинаца чека премештај. Његов неки познаник из ђачког живота пропао талент и човек, који је без двојбе многима штете нанео, знајући да је Маленковић службовао у Госпићу, па је држао да је школа отпочела, па је хтео прилику да употреби. Дошао је у село Шашинаце родитељима, Маленковића да им донесе „велики поздрав“ од њиховог Стеве, па пошто ће ићи у Госпић, да му даду

кога ћу отсести. Не, не, ви се свакако у мени варате

— Изволите за мном, — рекох па намадох бунду на раме, и ма да је била помрчина поносило дигох главу у вис. Још сам се вајкао у себи: еј, што није дан, да ме бар виде с његовом бундом на рамену.

У том стигнемо под прозор једне куће. Странац куцне у прозор и тихо викне:

— Максо, отвори! Ево гостију...

Одазва се из собе мени добро познати глас домаћинов:

— Јеси л' ти Светозаре?

— Јесам, јесам, — повикасмо обојица у један глас.

Ја сам мислио да домаћин мене пита. Затим се отворише врата.

Ућосмо.

Домаћин се здравио и љубио с гостом, а ја сам победоносно стојао иза њих с бундом на рамену, док се он окрете и рече:

— Оставите ту бунду, драги мој учо, јер одавде већ нећемо даље путовати.

Па онда заседосмо и прихвати смо се хладном шунком и неким каменичким »лихт«-шиљером. Разговор је био веома озбиљан. Домаћин и Он велике су ствари претресали, а ја сам само ћута и слушао. У оно време био сам млад човек, па сам мислио, но али и сад као стар не мислим друкчије, него да је простота војника дужност борити се, а не разбирати за

и нешто новаца, да понесе њиховом Стеви. Тога дана г. Маленковић није био код куће, па пошто је ово радње доба, била је сама домаћица код куће, која је увела странаца у собу Маленковића. А када је странац дошао да професор није отишао у Госпић, већ да ће се исти дан вратити с пута, странац је то збунило, и хтеде одма да отпутује даље. — Седите, причекајте Стеву док не дође кући говорила му је домаћица, знам да сте уморни од пута, па ћу вас мало понудити да се прихватите и оде да донесе мало јела и пића странцу. Странац ову прилику употреби, те док се домаћица забављала спремајући му што за јело, покупи сат, и друге ствари професора, па шумангеле. Кад се домаћица вратила у собу не затече странаца, али је држала, да је у дворшту. Чекала га чевала и нема га. После је видела да нема у соби црног сата али доцкан беше Чувајмо се беспосличара.

Шашиначанин.

Брзојави „Застави“.

Стагли 28 августа.

Министарско саветовање.

Будимпешта. Аустријски министар председник Бек саветовао се са угарским министром председником све до увече. Искрсла су разна питања економске и техничке природе, која захтевају, да се испитају најсвестраније. Та ће питања бити упућена мешовитој стручној комисији.

Домобранока прослава.

Кошице. Свечано је откритвен домобрански споменик. У име владе положио је венац министар Јекслфалуши, у име сабора председник Јуст. Присутствовали су и официри заједничке војске и домобрански. На свечаном банкету рекао је Јуст, нека се нико не боји да ће независна странка неверити своја начела. Чим коалиција отвари своју задаћу независна странка бориће се даље за независност Угарске. Има у земљи група које су због својих себичних интереса вољне да нападну права и слободе отаџбине своје и постану издајницима њеним, а Вечу све то да издаду. И ти нападају још родољубље независне странке. — Државни секретар Болгар укажује на велику политичку важност, што је тај споменик подигнут и при тој прослави није само срце сваког родољуба већ и срце краљево и војске.

Здравље владарево.

Веч. Владар је дан провео у Шенбруну. Данас иде у „капуцинергруфт“ да види самртни ковчег царице Јелисавете.

Будимпешта. Новије вести јављају да краљ пати од јаке кијавице, иначе да се добро осећа. Особе, које је краљ јуче примио, а међу којима је и подераљ Египта, веле, да нису на краљу приметили да је болестан. У недељу је краљ био у цркви, а тим доручковао, шетао и после цео дан

поједине тачке ратнога плана. Зато сам ћутао и пазно.

— Збиља, — рећи ће Он после мале почивке: — пре него се растанемо, да ми кажете, мој драги учо, како сте ме познали у помрчини...

— Е, па то је за мене веома лако било, — рекох ја, па почех надугачко и нашироко изводити: — био сам 1867. г. сиромаш ђак у Новом Саду у гимназији, и нисам могао да платим школарину. Тада ми рече управитељ: »Иди, синко, код градског началника, па га моли да ти напише сиромашку сведоџбу...«

— Доста, доста; оно друго ми је све познато, — рече, па се онда окрете домаћину с речима:

— Максо, брате, ја бих да легнем, јер морам рано даље путовати:

Опростимо се.

Ја бацам још један жељан поглед на обешепу бунду, дубоко уздахнем, па онда — али сад веселим расположењем — по други пут у помрчину.

Овде ућута стари учитељ и устаде с места.

Али ви нам нисте казали ко је био тај странац, — повикасмо сви.

Старац се окрете, жалећи нас премера нас оком и рече:

»Блажени ништи духом«.

У Куману, 1905. С. Мл. В.

радио. — Данас стигне принцеза Гизела из Минхена да присуствује парастосу царице Јелисавете. Краљ ће данас у 6 сати ујутру да прими причешће и присуствовати са тим парастосу Јелисавете.

Званично се побијају све оне вести које се проносе и које веле, да краљ ва то неће путовати у Далмацију, да би избегао српске демонстрације против анексије, а хрватске у корист анексије. Исто тако одлучно побијају званичне вести и оне гласове да је краљев пут у Далмацију одложен за то, што су тамо стигле анархисте.

Ш т р а ј к.

Беч. Стактарски радници штрајкују.

Прашке у Русији.

Керч. У синагоги је експлодирала бомба. Ваше их је убијено.

Петроград. Убице генерала Дима осуђени су на смрт и пресуда је ноћас вршена.

СТЕЧАЈ.

СРПСКА ЗАДРУГА

ЗА

помагање и штедњу
У ЖАБЉУ

расписује стечај на место

књиговође

са годишњом платом од 1440.— К. Молитељи имају своје молбе најдаље до 20. о. м. потписаној управи послати.

Првенство имаће они, који су већ у којем сличном новчаном заводу радили.

Ступање у звање по могућству већ 21. септембра т. г.

У П Р А В А.

ПОМОЋНИК,

вешт продавац, који перфектно српски, немачки и мађарски говори, тражи се за трговину готовог одећа у већем месту.

Ступање одма или 1. октобра п. р. е. Оферти под шифром „Способан“ са фикс платом и прилогом фотографије на администрацију овог листа.

БРАЋА РАБШТЕРИ

НОВИ САД

ПЕЦИВО ШЉИВОВИЋЕ И КОМОВИЋЕ

Фабрика шестоструке сирћетне есенције.

Више млађих помоћника

који говоре мађарски а могу одма ступити нека се обрате на

Јовановића и Петровића

ПОМОДНО - МАНУФАКТУРНА

и
ГАЛАНТЕРИЈСКА ТРГОВИНА

у Митровици. 1188 2-3

ИНКАСАНТ

са 70—80 круна месечном платом, који може 200—300 круна кауције положити, може добити стално место.

Потребно је да зна српски и немачки језик. — Адреса у администрацији „Заставе.“

ПРОДАЈА РАДЊЕ.

Услед другог подuzeћа продаје се одма шпецерајска и кратке робе радња са врло добрим прометом у Белој Цркви. Ближа извешћа у администрацији „Заставе“

ШПЕЦЕРАЈСКА и МЕШОВИТА ТРГОВИНА

К. М. МИРКОВА

у Великој Кикинди

потребује једног доброг помоћника, који је добар детајлиста, да говори српски, мађарски, немачки и румунски; и потребује два шегрта из добре куће.

ПОМОДНО - МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА
У САРАЈЕВУ

Јовановића и Српкића

потребује једног вештог аранжера излога, који је вешт у послуви боље муштерије. Место може наступити до 15. септембра п. н.

„НЕВЕН“

Чика Змајовин лист.

Овај најбољи дечји лист излази од почетка нове школске године, што иде двапут месечно, и то сваког петнаестог и последњег дана у месецу, осим феријалних месеца јулија и августа.

И тако ће одад читави „Невена“ имати годишње на место осамнаест — двадесет бројева, а цена листу за Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину остаће као што је и била, т. ј. на целу годину 6. К., на пола године 3. К. на четвртину године 1.50 К. За Србију и све остале земље на целу годину 8 динара у злату.

Претплату ваља слати поштанском упутницом и све што се тиче администрације једино на администрацију, а рукописе на уредника листа Кузмана Миловановића, учитеља и школског управитеља у Н. Саду (Ujvidék).

Уредништво и администрација „НЕВЕНА“.

ЗА МОЈУ
шпецерајску и деликатеса трговину
потребујем

једног доброг помоћника.

Исти мора бити добар детајлиста и који осим српског језика говори мађарски и немачки. Ступање одма.

1177 3-3 Иса Ђирилов, у Панчеву.

ЗА МОЈУ
ПОМОДНО - МАНУФАКТУРНУ И ПАМУКА ТРГОВИНУ
потребујем

ПОМОЋНИКА,

који говори српски, мађарски и немачки. Ступање одмах. Својеручне повуде биће уважене.

1166 8-8 Душан Гавриловић
Чуруг.

ЗА МОЈУ
шпецерајску и деликатеса трговину
треба једног солидног, окретног
ПОМОЋНИКА

који сорвира 3—4 године у бољој радњи, и који говори потпуно немачки и мађарски, и два одрасла 14—15 година стара

ШЕГРТА.
Ступање у радњу шегрта одмах, а помоћника за 14 дана.

1168 3-3 Велимир Радак,
у Митровици.

ГЛАВНИ ДЕПО ПРАВОГ
ШТАЈНБРУШКОГ ПИВА
ЋУЛЕ БАУЕРА

НОВИ САД, Успенска улица бр. 5.
уговорав сваког, да се само код њега може добити у флашама

ПРАВО ШТАЈНБРУШКО ПИВО

прве уг. деоничарске штајнбрушке пиваре, као и

ПРАВО БУДВАЈСКО ПИВО

из светског познатог будвајског прастарог уавора грађанске пиваре, која је 1795. г. у Будвају основана. Право штајнбрушко, као и право будвајско пиво, познаје се не само по вигнети (цедуљи на флаши), него нарочито по запушачу на коме се налази жиг: Bauer Gyula.

ПРИМА:

Улоге на књижице по

4%, „недељне улоге“

по уделу 50 потура

недељно са 4%.

Порезу на камату

плаћа сам завод.

511 29-

Основана 1870. године.

СРПСКА ЗАДРУГА

ЗА МЕЋУСОВНО ПОМАГАЊЕ И ШТЕДЊУ

У НОВОМ САДУ,

Ћурчијска улица број 6.

Основана 1870. године.

ИЗДАЈЕ:

Займове на менице, об-

везнице и на непо-

кретно имаће под

најповољнијим

условима.